

Cum devine cineva revoluționar și om politic...

de I. L. Caragiale

„Un fel de răspuns la această întrebare găsesc în una din vechile mele notițe, care cred că poate interesa pe mulți dintre numeroșii noștri cititori. Din rândurile de mai la vale se va vedea că poate cineva deveni revoluționar și om politic nu numai prin vocațiune, ci și prin noroc. Se va vedea cum, dintr-un copil care era hotărât să se devoteze altarului credinței, poate ieși un brav slujitor al unui altar și mai sfânt — altarul libertăților publice.

Pe Niță îl luasem de la mamă-sa, o văduvă săracă, pe procopseală: dorea să se facă popă. Era băiat voinic, blajin și cinstit. Pentru aceasta, câțeva vreme, îmi păru foarte bine că luasem sarcina întreținerii și educației acestui tânăr. Veni însă un moment când nu mă putui căi îndestul că l-am luat de la țară și i-am înlesnit șederea în Capitală.

Locuiam în fundul unei mahalale depărtate de centru, tocma spre Obor.

Într-o zi îl trimet pe Niță al meu să-mi cumpere cărbuni de la magazia de lângă gară. De la locuința mea până acolo era o cale ca de un ceas.

Niță a plecat de mult. Aștept trei ceasuri, patru... Băiatul îl știu cinstit... N-o fi găsit cărbuni acolo și s-a dus în altă parte. Dar trec încă trei ceasuri, se-nnoptează bine, și Niță nu s-arată.

Ce să fie? I s-a-ntâmplat ceva... Ce? Mă sui repede într-o birjă:

— La gară!

Birjarul, în loc s-apuce pe drumul drept, o ia pe un drum de ocol. Îl opresc. [...]

— Ei! pentru ce nu mergi de-a dreptul? pân Piața Teatrului, pân Știrbei-vodă...

— Nu se poate, coconașule; pe-acolo e revoluție...

— Iar?...

— Revoluție mare!

Cu toată curiozitatea ce am să asist la așa spectacole, de astă dată m-am gândit că nu e vreme de petrecere: trebuie să caut pe Niță — băiatul e dat de maică-sa în grija mea.

Ajung la depozitul de cărbuni: se încărcaseră sacii și Niță plecase cu căruțașul.

Mă-ntorc înapoi acasă: Niță n-a venit încă. S-a-nnoptat de tot... E peste puțină să mă culc, să las o noapte-ntreagă fără să dau de urma copilului.

Mă duc să reclam la poliție. Aci dau peste o mișcare neobicinuită— jandarmi, sergenți, agenți, funcționari, bătauși, umblă toți forfota de colo până colo foarte aprinși. În fiecare moment sosesc arestați, pe cari sergenții și bătaușii îi aduc în ghionturi, ca să-i toarne la beci — s-a isprăvit revoluția!

O idee îmi clipește prin minte... Dar... s-ar putea?... Niță?... Băiatul cel cuminte?... De unde știi?

Concursul „Valențe europene în educație”, ediția a V-a

martie – mai 2022

Clasele XI-XII – Texte de tradus în limba engleză/ franceză/ italiană/ spaniolă

Rog pe d. inspector să cerceteze, nu cumva în învălmășeală se află și un băiat așa ș-așa, unul care se cheamă Niță... Niță al Păunii-văduvii... [...]

Se telefonează — și aflu că domnul Niță al meu se află-n adevăr la una dintre secții. Dau fuga. Comisarul respectiv îmi spune că blajinul fecior al Păunei-văduvii a făcut isprăvi mari la revoluție, și acum e ținut la secret sub învinuiri grave... Acum doarme în arest.

A avut mare noroc d. Niță cu mine: cunoșteam personal pe comisarul și mă găseam și cu ceva parale asupra-mi. M-am rugat, iar m-am rugat; în fine, am făcut ce-am făcut, și am obținut liberarea tânărului pe garanția mea morală.

D. comisar mi-a zis:

— Știi? asta o fac pentru hatârul dumatăle; aminteri, pe un spânzurat ca ăsta, să fi venit tata!... știi?

Mi l-au adus pe tânărul... Dumnezeu! în ce stare! cu falca jupuită, cu un ochi vânăt, umflat cât pumnul și cu mâna dreaptă scrântită, ori ruptă, nu se poate ști, fiindcă dacă i-o atingi cât de puțin, rage ca un bou. Cea dântâi vorbă a fost:

— M-a omorât, domnule...

— De ce?

— Am fost și eu...

— Unde?

— La revoluție...

— Cine te-a pus, nenorocitul, să te amesteci?...

— Dracul!... nici eu nu știu... ceasul rău!

Am ajuns acasă... Am chemat degrabă un doctor. Omul științei n-a găsit nimic alt grav decât starea ochiului, care nu se putea deschide din pricina umflăturii. Doctorul a prescris reconfortante, oblojeli reci, cu gheață și apă de plumb, și odihnă [...].

I-am dat eroului supă caldă și-un pahar de vin negru; l-am oblojit; l-am legat la cap ca pe o jupâneasă care, după baie, și-a cănit părul, și l-am culcat la căldurică. A dormit bravul meu de la zece seara și până a doua zi la amiază, gemând din când în când. Tocmai pe la cinci seara s-a dezmeticit bine și mi-a povestit tot ce i se întâmplase.

Iată:

Plecuse, după cum spusese, pe la zece dimineața, și ajunsese fără accident la depozit pe la unsprezece. Umblase repede pe jos și se-nfierbântase; acu, stând pe loc, până să-i cântărească sacii cu cărbuni, s-a simțit răzbit de frig și apucat de fiori. A plecat după căruță. Căruța mergând încet, băiatul a început să dârdăie de frig. Atunci s-a oprit la o cârciumă, să bea o țuică fiartă cu candel — a băut două, și văzând că-i face bine, a mai băut încă una. Simțindu-se destul de încălzit, s-a suit peste saci în căruță, că era și ostenit. Astfel, încet-încet, a ajuns în dosul Teatrului și a voit să treacă peste piață în strada Regală, de acolo pe la Colțea și pe urmă pe la Sf. Gheorghe în Calea Moșilor — pe drumul cel mai drept.

Concursul „Valențe europene în educație”, ediția a V-a

martie – mai 2022

Clasele XI-XII – Texte de tradus în limba engleză/ franceză/ italiană/ spaniolă

Dar, vrând să treacă pe Piața Teatrului, nu știe cum, se pomenește într-o grozavă învălmășeală: în față-l năvălea poporul, în spate-l pridideau jandarmii călări. A simțit un fel de amețeală; au început să-i vâjâie urechile și să i se turbure vederea... S-a ridicat drept în picioare peste saci; căruța sta locului — calul se desprinsese din ulube și nu se mai vedea. Fără să ia seama cum calcă, Niță sparge un sac — se revarsă cărbunii. Atunci, de necaz, începe să scrâșnească dinții și să-njure cu pumnii încleștați.

Turburarea era în toiul ei — țipete, huiduituri, blesteme... În toată învălmășeala, un jandarm călare se repede spre Niță cu sabia ridicată să-i despintice capul. Niță s-apleacă în căruță, ia de la picioare un grunj mare de cărbune și plesnește drept în ochi pe jandarm, care, cu obrazul scaldat în sânge, se prăbușește de pe cal. Omul meu începe să râză cu hohot. S-apleacă iar și trage iar cu un grunj, și înc-o dată ș-altă dată, trage orbește în grămadă...

Pe urmă?

Pe urmă... își mai aduce aminte că a simțit o zguduitură în cap... ș-a adormit. Pe urmă, s-a trezit la secție... și altă zguduitură-n cap... și iar a adormit.

Bravul meu revoluționar!...

„Numa, de nu și-ar pierde ochiul — am gândit eu — că nu se mai poate popi!...” Ochiul nu și l-a pierdut, din norocire; dar nu s-a popit; fiindcă de când cu împrejurarea din Piața Teatrului, a prins băiatul gust de politică.

Atât mai bine! Ce ar fi ajuns? — popă la țară. Nu e mai bine om politic în Capitală?

Se pot oare compara modesta carieră și activitatea umilă a unui biet preot de sat, cu cariera și activitatea unui cetățean din Capitală, care e chemat o dată pe an, regulat, în fiecă primăvară, să determine direcțiunea politică a regatului român?!”